AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO KODEKSO 3.206 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje visų pirma įtvirtinta tėvų pareiga auklėti savo vaikus ir iki pilnametystės juos išlaikyti, o vaikų pareiga – gerbti tėvus, globoti juos senatvėje.

Tačiau ne visi tėvai tinkamai vykdo pareigą materialiai išlaikyti savo vaikus ir rūpintis jais. Kartais tėvai dėl vienų ar kitų priežasčių, priklausančių nuo jų pačių valios, nesirūpina savo vaikais ir net piktybiškai vengia juos materialiai išlaikyti.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau - Civilinis kodeksas) 3.205 straipsnyje numatyta, kad pilnamečiai vaikai privalo išlaikyti savo nedarbingus ir paramos reikalingus tėvus ir jais rūpintis. Išlaikymas mokamas vaikų ir tėvų tarpusavio susitarimu arba pagal tėvų ieškinį teismo sprendimu priteisus išlaikymą iš vaikų.

Taip pat Civiliniame kodekse numatyta, kad teismas gali atleisti pilnamečius vaikus nuo pareigos išlaikyti savo nedarbingus tėvus, jeigu nustato, kad tėvai vengė atlikti savo pareigas nepilnamečiams vaikams. Tačiau Civiliniame kodekse išskirta tik viena aplinkybė, kada tėvai neturi teisės į išlaikymą. Tos teisės jie netenka tuomet, jeigu vaikai buvo atskirti nuo savo tėvų nuolatinai dėl pačių tėvų kaltės.

Atkreiptinas dėmesys, kad vengti pareigos išlaikyti savo nepilnamečius vaikus tėvai gali nevykdyti ir nebūdami atskirti nuo savo vaikų, todėl būtų tikslinga detaliau išvardinti, kada tėvai neturėtų teisės reikalauti iš savo vaikų išlaikymo jiems sulaukus senatvės.

Todėl siekiant sustiprinti teisingumo principą ir apsaugoti pilnamečius vaikus nuo pareigos išlaikyti savo nedarbingus ir paramos reikalingus tėvus, kurie patys šiurkščiai pažeidė pareigas iki pilnametystės išlaikyti savo vaikus, siūloma Civiliniame kodekse aiškiai nurodyti, kada tėvai neturėtų teisės į išlaikymą.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Įstatymo projektą parengė Seimo narys Darius Razmislevičius.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai:

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje visų pirma įtvirtinta tėvų pareiga auklėti savo vaikus ir iki pilnametystės juos išlaikyti, o vaikų pareiga – gerbti tėvus, globoti juos senatvėje.

Tačiau ne visi tėvai tinkamai vykdo pareigą materialiai išlaikyti savo vaikus ir rūpintis jais. Kartais tėvai dėl vienų ar kitų priežasčių, priklausančių nuo jų pačių valios, nesirūpina savo vaikais ir net piktybiškai vengia vengia juos materialiai išlaikyti.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau - Civilinis kodeksas) 3.205 straipsnyje numatyta, kad pilnamečiai vaikai privalo išlaikyti savo nedarbingus ir paramos reikalingus tėvus ir jais rūpintis. Išlaikymas mokamas vaikų ir tėvų tarpusavio susitarimu arba pagal tėvų ieškinį teismo sprendimu priteisus išlaikymą iš vaikų.

Taip pat Civiliniame kodekse numatyta, kad teismas gali atleisti pilnamečius vaikus nuo pareigos išlaikyti savo nedarbingus tėvus, jeigu nustato, kad tėvai vengė atlikti savo pareigas nepilnamečiams vaikams. Tačiau Civiliniame kodekse išskirta tik viena aplinkybė, kada tėvai neturi

teisės į išlaikymą. Tos teisės jie netenka tuomet, jeigu vaikai buvo atskirti nuo savo tėvų nuolatinai dėl pačių tėvų kaltės.

Atkreiptinas dėmesys, kad vengti pareigos išlaikyti savo nepilnamečius vaikus tėvai gali nevykdyti ir nebūdami atskirti nuo savo vaikų, todėl būtų tikslinga detaliau išvardinti, kada tėvai neturėtų teisės reikalauti iš savo vaikų išlaikymo jiems sulaukus senatvės.

Todėl siekiant sustiprinti teisingumo principą ir apsaugoti pilnamečius vaikus nuo pareigos išlaikyti savo nedarbingus ir paramos reikalingus tėvus, kurie patys šiurkščiai pažeidė pareigas iki pilnametystės išlaikyti savo vaikus, siūloma Civiliniame kodekse aiškiai nurodyti, kada tėvai neturėtų teisės į išlaikymą.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Siūloma Civilinio kodekso 3.206 straipsnio 2 dalį pakeisti nurodant daugiau aplinkybių, kada tėvai, nesirūpinę savo vaikais, neturėtų teisės į išlaikymą. Tėvai prarastų teisę sulaukę senatvės gauti išlaikymą iš savo vaikų, jeigu jie: vengė atlikti savo pareigas nepilnamečiams vaikams ir sistemingai nevykdė pareigos materialiai išlaikyti savo nepilnamečius vaikus; naudojo smurtą prieš vaiką arba kitą šeimos narį, kuris tiesiogiai susijęs su vaiko gerove, įskaitant fizinį, psichologinį ar seksualinį smurtą; pažeidė vaiko interesus, dėl ko buvo išduotas apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje orderis ar kitas oficialus apsaugos priemonių sprendimas; apleido vaiką ir/ar juo nesirūpino dėl savo kaltės, įskaitant piktnaudžiavimą alkoholiu, narkotinėmis medžiagomis ar kitais veiksniais, trukdančiais vykdyti pareigas; buvo laikinai ar neterminuotai apribota tėvų valdžia, išskyrus atvejus, kuriais, nustačius vaiko laikinąją globą, tėvai (tėvas ar motina) dėjo pastangas pakeisti savo elgesį ir vaikai buvo grąžinti į šeimą.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Priėmus teikiamą įstatymo projektą neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Priimtas įstatymas neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Priimtas įstatymas tiesioginės įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams:

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Priėmus teikiamą įstatymo projektą, kitų įstatymų priimti, keisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projektu nekeičiamos galiojančios sąvokos ir (ar) jų apibrėžtys ir nesiūloma apibrėžti naujų.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus:

Įstatymo projektas neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir Europos Sąjungos teisės normoms.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:

Įsigaliojus priimtam įstatymui kitų teisės aktų priimti, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):

Papildomų valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų priimtam įstatymui įgyvendinti nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

Reikšminiai Įstatymo projekto žodžiai, kuriuos reikia įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, yra: "atleisti pilnamečius vaikus nuo pareigos išlaikyti savo nedarbingus tėvus", "tėvai neturi teisės į išlaikymą".

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:

Papildomų paaiškinimų nėra.

Teikia
Seimo narys Darius Razmislevičius